

IZARRA
ANTZERKI-
SALLA

14'g. zenbakia

ETXEBERIA'TAR J. P.

URDINBURUKO BITOR

BAKARIZKETA

DONOSTIA'N
MARTIN, MENAÏY C.^oREN ETXERAN
Puentetaldia, 11, leko gulan

1921

Agintar J

A-TV
31398

URDINBURU'KO BITOR

BAKARIZKETA

(Iruditegian, ikazkin batzuen txaoia, ezkeretan; eskubian, txondaf erdi eraman bat, eta zugatz ederez apaindutako mendiak, urutira. Txaoiaren ate ondoan, afixko aulki bat, eta inguruko enbofen gañean, ikazkifien oñetako-soñekoak legortzen. Bitor, igandetako soñekoz iantzia, txaoiaren azpikalde-tik agertuko da, laxtefka baletof bezela).

(Aulkian eseritzera doala) Bitof, takatx ementxe, nekatu aiz-ta. (Eserita) Eta, nekatu bakañik ez; igosetu ere bai! Gizagaxo ori, gosetu egin aiz... ¡nekatu, aspeñtu, gosetu, auldu ta ezereztu!... ¡Nekatu ez beraz! Etxetik, goizeko ordubitan iften, eta ai deten bizkoñena ibili naizen bezela ibili ta, ¿nekatuko ez niñuan ba? ¿ñofk bai ote daki, ilargitan iru ofdu ibiltzia, zef dan? Bostetan eguna argitzen asi zuan: ofduezkero ez naiz ain txafki ibili, baño ¿bitartian? ¡nik ikusi difut ikustekuak! ¡Bidean basurde bat iften etzait bada! ¡Afen ofñzen dizdizara! ¡Nere lañitasun estuasunak momofo ura ikustian!... Norabait iges egin beañ, eta, nora iakin ez, banago zalantzan... ¿zalantzan egon? ¡Bai zera! An etzan ego-teko betik. Aste naiz tximista bezela aldapa gora; abitzen da urdea nere atzetik; ni bizkof, bestia aguro; ni, estutasunez bafenak bota bialian, bestia, ezpañetatik apañ zuria dariola, istilu ederañk ibili difugu. Bañan, basokoa baño berofegi ofñ edo auñerago nitzan batian, ari konkof bat iauffigi diot, eta, ez dakit ofñetan, bulañan, ofñzetan edo bekañan, nun io deten: ez dit beintzat neri geiago iañaitu... Ofñ, Bitof, nekatzeko ofña istilu, eta Goiko-iaunari eske-fak, geiago nekatzeko gauza aizenian; bestela, ire emazte eta auf-txoak egun gofik ikusi beañ zizkien.

Eta nekatzia aski ez dalako edo, nekatua baño aspeñtuagua natxiok. Ni nabilen bezela dabilenak, aspeñtua dagola esan lezake.

Eta, zerk asperdua naukan, inork ez luke asmatuko. ¡Paragafia da gero, Berastegi'ra ainbeste ioan-etofi eragiten dizkidana! Berastegitaf zimuf batek, mofoi zegon etxeko nagusiari, itz-neufuak atereaz, izugarizko gezuf eta naspilak erantsi omen dizka: eta, orain, mutila espexera eraman nai dute, bere gurasuak amareun lauefleko ofdaintzen ez badituzte. Gurasuak ez dutela zatafa askatu nai; nagusiak, befiz, mutila itzalian ikusi baño, amareun laueflekoen iabe izan naiago du; eta, befiketa andik, eta eztabaida emendik, io ta tira, batera eta bestera, emen narabilte. Eta ni estuasun edefak igaroaz; gose galantak ikusiaz eta ofnetako ugari ufatuaz, oraindik txanpon zaf bat eman gabe naukate. ¡Ofela nof asperdu ez! Eta, bein edo bi aldiz, ofelako ioan-etofiak egiteagatik, ez det ezer esaten; atzokuak arifu niñuen. Deifu dit nagusi ofek, eta, bere mofoiaren gurasuakana ioanez, zef egiteko asmua duten, iakiteko esan dit. Nik, saririk edo ezer eman beaf ez al diton galdetu diot, eta puruztada aundiaz «lanak osoro bukatu arte, ez dezu nere eskutik artuko» erantzunez, atia itxi dit. Eta ez aguf eta ez of konpon, ez ongi ibili ta ez Goiko-Jaunak dizula gabon, gizon mukef, zimel, sabel-ustel, mingañ-luze, ofpo zikin, befitzu afk, emen biali nau. ¡Jesus bada! Beaf ez diran gauzak esan-erazten dituzte ofelako gizonak. (Isil-unetxo bat)

(Jeikitzen da: batera ta bestera begira asiko da, eta eftz batera zofotz begiratuaz) ¡Afaie-afaia! Ofako oftan dagon ontzi ori, kaiku-esne bat zala uste nian, baño emenditxek antz-ematzen ziot esnea ez dala. Alare, ontzi ofen zuritasuna zef dan ikusi beaf det. (Artzen du ontzia, eta ongi begiratu ta usai egifaz) ¡Aaaa!... ¡bababaiii!... Au zef dan oraintxe igafi det: emengo ikazkiñak, ekafi dute onera esnea, eta gero ontzia garbitu gabe ura; eta ¡iakiña! orain ura zuri... ¡Bi-fof'ek ezagutu ez beraz! ¡Ainbeste talo ta esne zuri edef ian deten Bi-fof' onek ezagutu ez, esne ona eta uf zuria! ¡jai, jai!... ¡Ixo, ixo! Nuan txaoi-bafenera: emen esne kutsuak daudenian, bafenen kutsua baño geiago egongo da-ta. (Joaten da, eta bafendik) ¡Au dek gosariaren edeftasuna! (Eskuetan kaiku-esne bat dakafela iftetzen da, eta esnari begira) Bi-fof', bete ari; talorik ez badek ere, esne gabe ez aiz. (Zufut batian edanez) ¡Edefa zio! Ikazkiñak barau egingo badeute ere, nere urdala utsik ezin egon. Eta edan detana, ezer ez diat. Beera zia, oso beera: gutxi bait-zan.

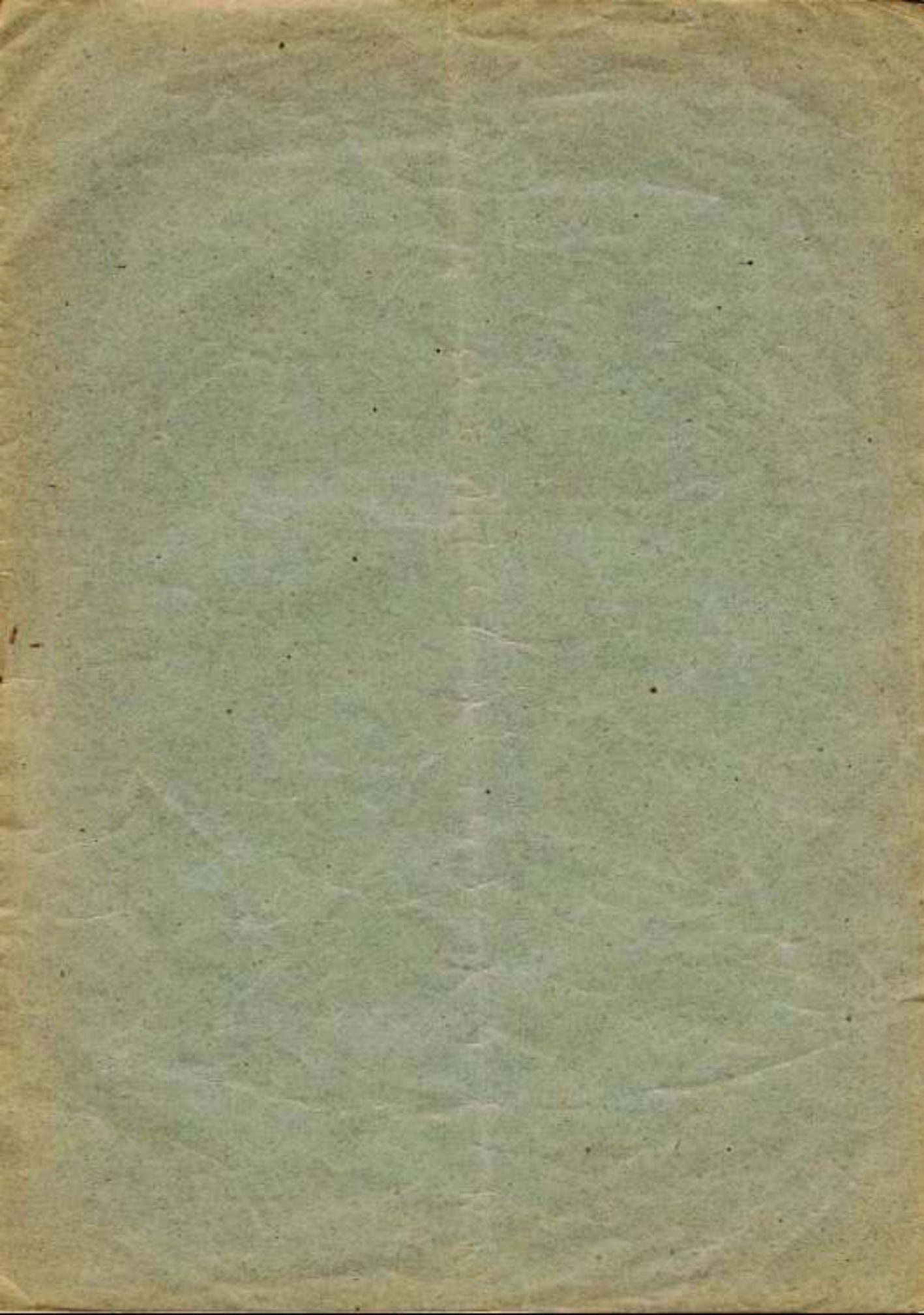
Érotari batek igo ala irin iruntsiko luken nere sabel onentzat, pitxar bat esne ¿zef da, ba? Altzo'ko aundia'k, eta Txanton Pipefi'k beaf izaten zuten aña, beaf det nik bolaretan. Gose-bolara dotofkidanian, askotan, zapoari eldu edo ez eldu egoten naiz: eta bareari, ikusten ez detalako, ez diot eltzen; bestela, lefde ta guzti iango nuke. Zaporik ez, bañan barea bai, ta pozik arapatu ezkeru. Kaikua lengo lekuan utzi dezadan. (Bafenera doa ta andik) ¡¡¡Motelak!!!... (Eskuetan eltzea duala iftetzen da) Goiko-Jaunak, beti zef edo zef ematen du, eta, gauf goizean, neri gosari edefa ere bai. Au, lengo esnea bezin efex ufdaiferatuko diat nik... (Eltzea ezpañetara eramanez) ¡¡Jesus, ba!!... ¿Zef egitera noa?... Zuku au iaten badet, ikazkin gaixoak gosari gabe utziko ditut. ¡Ez... ez!... Ez det nik bakarik bizi beaf; ez naiz ni bakarik gosetzen. Ikazkin gaxoai, zuku au lengo lekuan utzi beaf diet. (Bafenera doa, eta eltzea utzita iften bedi) ¡Neri gefatzen zaizkitenak! ¿Inguru oetan, ez ote dago íanaririk? (Inguru guztia begiratu afen, ezef ez du arkitzen) ¡Aaaa, Biñof!... Gauf, ez gosaririk, ez ofenbeste nekeren saririk; bazkaltzeko itxaropenik ez, eta, sabela klin-kili-kili-kili... ez dek egun txafa igaro beaf...

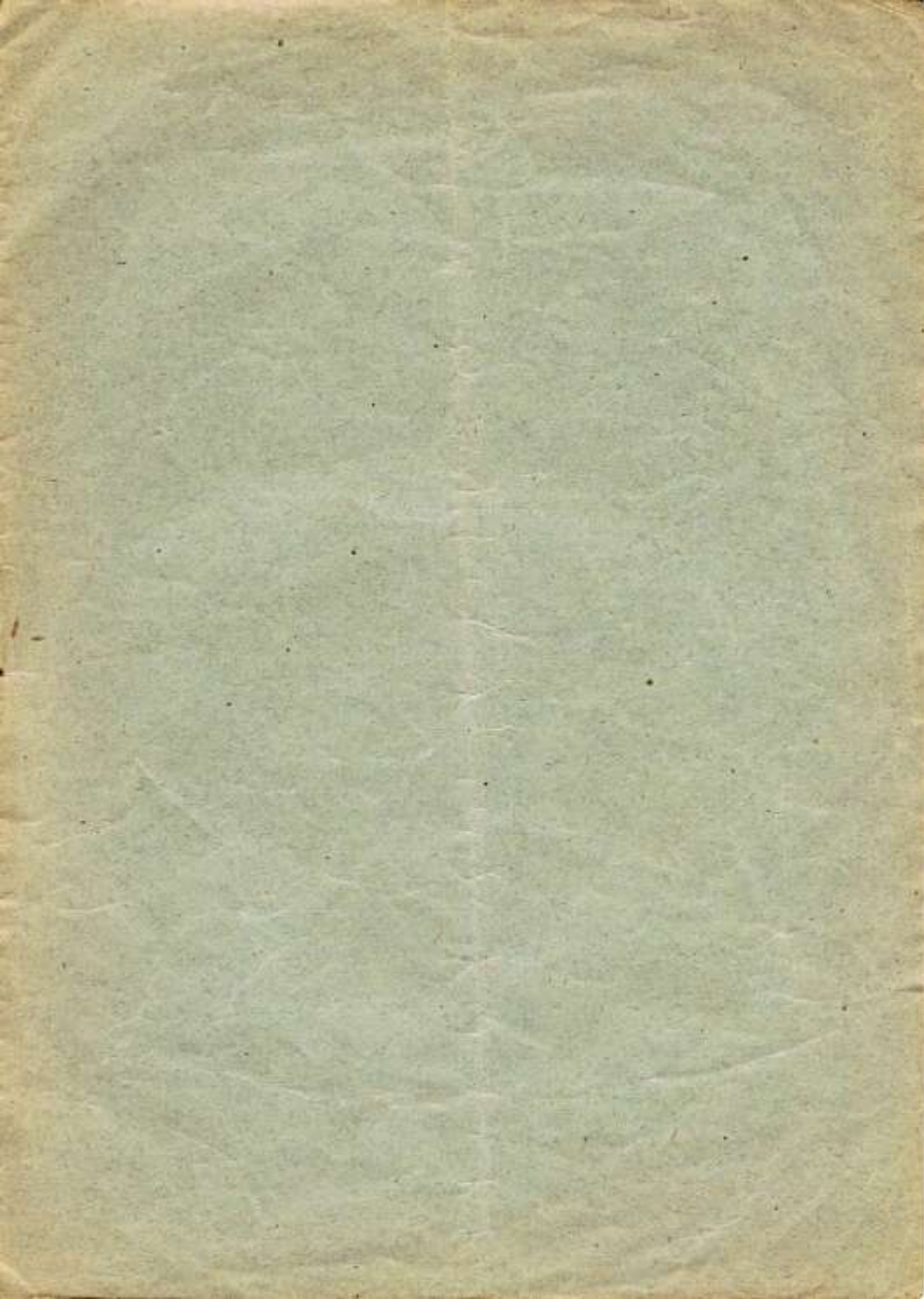
Goizian pofu-salda
Eguedan azak,
Aisa íbiliko dizkit
Ipuñdian galtzak.

Gizon batek, ala esaten emen zion bere atxuari. Nik nerriari, auñan baneuka ¿zef esango ote nioke? Beñtsuak ateratzen baneki auxe:

Joxpantoni biribil,	⊗	Bestela, zure Biñof
Emazte maitea	⊗	Goserik dago-ta,
Ekafi laxter neri	⊗	Ementxe dakuskezu
Talo ta esnea,	⊗	Auleriz ifotza.

¡Aaaa!... ¡Au gosea!... Eta nola erail íakin ez: ¡ori dek okefe-na! Moñoiak nagusiari atera dizkion neufñtitz edo beñtsoak oiukatuko nizekike; bañan, indafa ¿non diat? Gañera, amasei apaldieta-tik, nik zoñtzi beñterik íakin ez. Neufñtitz-ofia emen det, (atereaz) au ere semaiko bi askatuta íritxi genuen; ¡bail orain, aza-zuztar bategatik begik eskatzen dizkizue. ¡Nik ez dakit egungo egunetan

IZARRA

Antzerki saia = Colección de comedias

AGERTUAK

1. ^a : <i>Jaiiregi-erótako astoa</i> Alfonso M. ^o Zabala'k asmatutako bakafizketa. (N. ^o 1. Monólogo original de A. M. de Zabala).....	0,50
2. ^a : <i>Uruti-ixketa</i> . A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa, ta gizonetzkoak bakarrik egitekoa. (N. ^o 2. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. M. Zabala).....	1,00
3. ^a : <i>Melitona'ren bi senarok</i> . A. M. Zabala'k idatzitako antzerkia. Atal batekoa ta gizonetzkoentzat. (N. ^o 3. Comedia en un acto, para hombres solos, A. M. de Zabala).....	1,00
4. ^a : <i>Mendibe'ta'ien lariyak</i> . A. Lafaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonetzkoentzat. (N. ^o 4. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Larraitz).....	1,00
5. ^a : <i>Utxi beafko!</i> Deñoka'tar Goserio'k euskeratutako antzerkia. Gizonetzkoentzat. Atal batean. (N. ^o 5. Comedia en un acto, para hombres, traducida por Goserio de Deñoka).....	1,00
6. ^a : <i>Neskame beria</i> . Emakumezkoentzat bakarrik, atal bateko antzerkia. Deñoka'tar Goserio'k euskeratua. (N. ^o 6. <i>La criada nueva</i> . Comedia en un acto para mujeres solas, adaptada por G. de Deñoka).....	1,00
7. ^a : <i>Gizon bikañak</i> . Gizonetzkoentzat, atal batean. Deñoka'tar Goserio'k euskeratua. (N. ^o 7. Comedia para hombres, en un acto).....	1,00
8. ^a : <i>Tripa-Zoria</i> . Gizonetzkoentzat, atal batean, Toribio Lafea'k eritutako antzerkia. (N. ^o 8. Comedia en un acto para hombres, por Toribio de Lafea).....	1,50
9. ^a : <i>Mofoi jatorra</i> . A. Lafaitz'en antzerkia. Atal batekoa, ta gizonetzkoentzat. (N. ^o 9. Comedia en un acto, para hombres solos, por A. de Lafaitz).....	1,00
10 : <i>Gau-ostatua</i> . Iruretagoyena'tar J.'ren antzerkia. Atal batekoa, ta gizonetzkoentzat. (N. ^o 10. Drama en un acto, para hombres solos, por J. de Iruretagoyena).....	1,50
11 : <i>Gizatzaña</i> . Manuel Recondo'k egindako antzerkia. Atal batekoa ta emakumezkoentzat. (N. ^o 11. <i>Sánete</i> en un acto, para mujeres solas, por M. Recondo).....	1,00
12 : <i>Perira</i> . Manuel Recondo'k egindako bakafizketa. (N. ^o 12. Monólogo, por M. Recondo).....	1,00
13 : <i>Tropu-Biltzailea</i> . Manuel Recondo'k emakumientzat bakarrik egindako antzerkia. (N. ^o 13. Comedia para mujeres solas, por M. Recondo).....	1,00
14 : <i>Urdinburu'ko Bitor</i> . Etxebetia-Tolosa'tar J. P.'k egindako bakafizketa. (N. ^o 14. Monólogo, por J. P. de Echeberria-Tolosa).....	0,50

Antzerki oek guziak, Donostia'n, Leizaola'ren idaztitegian (Garibay, 28) daude salgai.